

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

## ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Μάθημα 29<sup>ον</sup>

### ΤΟ ΑΣΤΡΟΝ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

«*Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν  
μεγάλην σφόδρα.*»

(Ματθ. β', 10)

#### ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

1. Εἰσαγωγή. «*Ἡ γέννησίς Σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν...*».
2. Τὸ ἄστρον τῆς Βηθλεέμ. «*Ὁχι φυσικὸς, ἀλλ' ὑπερφυσικὸς ἀστήρ. Ὁ συμβολισμὸς τοῦ ἀστρου τῆς Βηθλεέμ. «Ἡλιὸς δικαιοσύνης». «Ἀνατολὴ ἐξ ὕψους», «φῶς τοῦ κόσμου».*»
3. Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων. Οἱ Μάγοι ἐκπροσωποῦν τὰς τάξεις τῶν πεπαιδευμένων καὶ τὸν ἐθνικὸν κόσμον. Πατρίς καὶ ἀριθμὸς τῶν Μάγων. Οἱ Μάγοι εἶχον ἔλθει πιθανῶς εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοὺς Ἰουδαίους. Καταπληκτικὴ ἡ πίστις τῶν Μάγων. Τὰ δῶρα αὐτῶν.
4. Πρακτικὴ ἐφαρμογή. «*Ἀς ὀδηγώμεθα καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ ἀστέρος τῆς Βηθλεέμ, ἔχοντες τὴν πίστιν τῶν Μάγων. Τὸ καλύτερον δῶρον πρὸς τὸν τεχθέντα Σωτῆρα. Ἀγάπη πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς Του.*»

#### 1. Εἰσαγωγή.

(Τὸ παρὸν μάθημα θὰ εἶναι συντομώτερον τοῦ συνήθους, διότι ἀρκετὸς χρόνος θὰ δαπανηθῇ εἰς τὴν προετοιμασίαν τῶν μαθητῶν διὰ τὴν ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων φιλανθρωπικὴν ἐξόρμησιν αὐτῶν εἰς Ἱδρυμά τι, λ. χ. ὀρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, γηροκομεῖον κ.λ.π.) Ἀντὶ ἄλλης εἰσαγωγῆς ἅς ψαλῇ τὸ ἀπολυτίκιον «*Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν...*». Μετὰ ταῦτα ὁ Κατηχητὴς ἅς εἴπῃ περίπου τὰ ἑξῆς: «*Τὸ ποιητικὸν αὐτὸ ἀριστούργημα τῆς Ὁρθοδόξου ὑμνογραφίας, τὸ ὁποῖ-*

ον ἐψάλαμεν πρὸ ὀλίγου, ἀποτελεῖ ἀρίστην εἰσαγωγὴν εἰς τὸ σημερινόν μας μάθημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὸ νὰ φέρωμεν εὐλαβῶς τὴν σκέψιν μας εἰς τὸ ἄστρον τῆς Βηθλεέμ καὶ εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν Μάγων».

## 2. Τὸ ἄστρον τῆς Βηθλεέμ.

Ἀφοῦ ἀναγνωσθῇ ἡ περικοπὴ Ματθ. β', 1-12, ἃς τονισθῇ ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς μαθητάς, ὅτι διὰ νὰ ἐπιχειρήσουν οἱ Μάγοι τὸ τόσον μακρυνὸν καὶ κοπιαστικόν των ταξίδιον, εἶναι λογικὸν νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ ἀστήρ, τὸν ὁποῖον οὗτοι εἶδον «ἐν τῇ ἀνατολῇ» καὶ ὁ ὁποῖος «προῆγεν αὐτούς», ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον», δὲν ἦτο φυσικὸς τις ἀστήρ οὔτε φυσικὴ γειτνίασις τῆς λάμπσεως δύο πλανητῶν, λ.χ. τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου, ἀλλὰ ὑπερφυσικὸν καὶ θαυμαστὸν φαινόμενον, μὴ ἐξηγούμενον φυσικῶς. «Τοῦ ἀστέρος τούτου καὶ ἡ λάμψις καὶ ὁ δρόμος καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ δύσις εἶναι ἅπαντα πρωτοφανῇ καὶ ὑπερθαύμαστα». Διὰ τοῦτο «ἅπαντες σχεδὸν οἱ Πατέρες καὶ Ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς παρεδέξαντο τὸν ἀστέρα τοῦτον οὐχὶ ὡς φυσικόν, ἀλλὰ ὡς ὑπερφυσικόν, ξένον, ἀσυνήθη, ἀρτιφανῇ, παράδοξον τῶν Μάγων ξεναγὸν καὶ φωταγωγόν»<sup>1</sup>.

Τὸ ὑπὸ τοῦ ἀστέρος τῆς Βηθλεέμ ἀκτινοβολούμενον φῶς εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ φωτός, τὸ Ὅποῖον ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον ὁ Χριστός, ὁ «Ἡλιος τῆς δικαιοσύνης», (Μαλαχ. δ', 2), ἡ «ἀνατολὴ ἐξ ὕψους» (Λουκ. α', 78). Ὁ προφῆτης Ζαχαρίας εἶχεν εἶπει περὶ τοῦ Σωτῆρος: «Ἴδου ἀνὴρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ» (Ζαχαρ. ζ', 12). Καὶ ὁ Ἡσαΐας εἶχε διακηρύξει χαρακτηριστικῶς: «Ὁ λαός, ὁ κατήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χῶρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς» (Ἡσ. θ', 1-2. Ματθ. δ', 16). Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶπεν: «Εγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. η', 12). Καὶ διὰ τῆς Ἀποκαλύψεως ὁ Κύριος λέγει: «Εγὼ εἰμι... ὁ ἀστήρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός» (Ἀποκ. κβ', 16). Ἀξίον μνείας σχετικῶς εἶναι καὶ τὸ ὥραϊον ἐξαποστείλῃ λάριον τῶν Χριστουγέννων: «Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους ὁ

1. Περιοδ. «Ἐκκλησία», ἔτος 1960, σελ. 479.



Σωτήρ ἡμῶν, Ἀνατολή ἀνατολῶν καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ εὐρο-  
μεν τὴν ἀλήθειαν· καὶ γὰρ ἐκ τῆς Παρθένου ἐτέχθη ὁ Κύριος»<sup>1</sup>.

### 3. Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων.

Ἄλλο σημεῖον τῆς πρὸ ὀλίγου ἀναγνωσθείσης περικοπῆς, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ σχολιασθῇ ἰδιαιτέρως, εἶναι ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων. Ἄν οἱ προσκυνήσαντες τὸ βρέφος τῆς Βηθλεὲμ ποι-  
μένες ἦσαν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἰσραηλιτικῆς πίστεως καὶ τῆς ἀπλοϊκῆς εὐσεβείας, οἱ Μάγοι ἐκπροσωποῦν τὰς τάξεις τῶν πεπαιδευμένων καὶ τὸν ἐθνικὸν κόσμον<sup>2</sup>. Ἡ λέξις Μάγος, σαν-  
σκριτιστὶ *Maha*, ἐδήλου τοὺς κατέχοντας τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα καὶ εὐρύτερον τοὺς σοφοὺς καὶ πεπαιδευμένους ἐν γένει τῶν Μήδων, Περσῶν, Χαλδαίων καὶ Βαβυλωνίων, ἐκ τῶν ὁποίων προήρχοντο κατὰ τὸν ἱστορικὸν Ἡρόδοτον οἱ ἱερεῖς μάντις καὶ οἱ ἀστρολόγοι, οἵτινες ἀπὸ τῶν Ναῶν, ἐν οἷς ἱεράτευον οἱ πλεῖστοι, παρετήρουν καὶ ἐμελέτων τοὺς ἀστέρας<sup>3</sup>.

Ἡ ἰδιαιτέρα πατρις τῶν Μάγων, οἵτινες ἦλθον εἰς προσκύ-  
νησιν τοῦ Θεοῦ Βρέφους, δὲν ἀναφέρεται. Ἀπλῶς γίνεται μνεία, ὅτι ἦλθον ἐξ «Ἀνατολῆς». Ἡ λέξις «Ἀνατολή» ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ σημαίνει α') ὁλόκληρον τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου περι-  
οχήν· β') τὴν ἀπέραντον συριακὴν καὶ ἀραβικὴν ἔρημον καὶ γ') τὰς περιοχὰς τῆς Βαβυλωνίας, Ἀσσυρίας καὶ Περσίας<sup>4</sup>. Κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ Μάγοι ἦλθον ἐξ Ἀραβίας. «Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Μάγων ἀνέκαθεν ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, ὅτι ἦσαν τρεῖς, προελθοῦσα προφανῶς ἐκ τοῦ τριπλοῦ τῶν δώρων. Οἱ Μάγοι οὗτοι ἐλθόντες πιθανῶς εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ὑπῆρχον καθ' ὅλας τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τῶν χρόνων

1. Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Παπουτσοπούλου, Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ἐκδόσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ», ἐν Ἀθήναις 1960, σελ. 102 - 105.

2. Alois Riedmann, Die Wahrheit des Christentums, τόμ. 2ος: Die Wahrheit über Christus<sup>2</sup>, Freiburg 1952, σελ. 160. Friedrich Heiler, Mysterium Caritatis, München 1949, σελ. 57 ἐξ.

3. Περιοδ. «Ἐκκλησία», ἔτος 1960, σελ. 478.

4. Alois Riedmann, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 163.

τῆς αἰχμαλωσίας, εἶχον λάβει γνῶσιν τῆς θείας Γραφῆς καὶ τῶν περὶ Μεσσίου προφητειῶν τῶν Ἰουδαίων· δὲν εἶναι δὲ ἀπίθανον, ὅτι ἐγνώριζον καὶ τὴν προφητείαν τοῦ Βαλαάμ, ἣτις προέλεγεν, ὅτι θὰ ἀνατεῖλῃ ἄστρον ἐξ Ἰούδα (Ἀριθ. κδ', 17)<sup>1</sup>.

Εἶναι πράγματι καταπληκτικὴ ἡ πίστις τῶν Μάγων, οἱ ὅποιοι ἐπεχείρησαν τὸ μακρυνὸν καὶ λίαν κοπιῶδες ταξιδιὸν των. Ἐγκατέλειψαν πρὸς καιρὸν τὴν πατρίδα των, τὰς ἐπιστημονικὰς των ἀπασχολήσεις καὶ τὰς οἰκογενειακὰς των ὑποχρεώσεις, διὰ νὰ ἀναζητήσουν, ἀνέυρουν καὶ προσκυνήσουν Ἐκεῖνον, ὁ Ὅποιος ἦτο «προσδοκία τῶν ἐθνῶν» (Γεν. μθ', 10). Πόση δὲ ἦτο ἡ λύπη των, ὅταν πρὸς καιρὸν ἀπώλεσαν τὸν οὐράνιον ὁδηγὸν των, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι «ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα», ὅταν πάλιν τὸν ἐπανεῖδον<sup>2</sup>.

Καὶ ὅταν οἱ Μάγοι ἔφθασαν εἰς Βηθλεέμ, ἐνθα εὔρον τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὅχι ὡς ἀνέμενον εἰς ἀνάκτορα, ἀλλ' εἰς πτωχικὴν οἰκίαν, ἡ πίστις αὐτῶν οὐδόλως ἐκλονίσθη ἐκ τοῦ πενιχροῦ περιβάλλοντος. Διὰ τοῦτο προσεκύνησαν μὲ πίστιν τὸν νέον βασιλέα καὶ προσέφεραν εἰς αὐτόν, κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον, πλούσια δῶρα «χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν» (Ματθ. β', 11). Ἐπειδὴ ὁ μὲν χρυσὸς προσεφέρετο εἰς βασιλεῖς, ὁ λίβανος πρὸς τὸν Θεόν, ἡ δὲ σμύρνα πρὸς τοὺς κοινούς ἀνθρώπους, οἱ ἐρμηνευταί, ἀναζητοῦντες τὸ βαθύτερον συμβολικὸν νόημα τῶν δώρων, διαβλέπουν, ὅτι ὁ μὲν χρυσὸς ἐσήμαινε τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν τοῦ Βρέφους τῆς Βηθλεέμ, ὁ δὲ λίβανος τὴν θείαν, καὶ ἡ σμύρνα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν Του<sup>3</sup>.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ. Τὸ ἄστρον τῆς Βηθλεέμ πρέπει πάντοτε νὰ ὁδηγῇ τὰ βήματά μας.

1. Ἀρχιμ. Θεοφίλου Σπυροπούλου, Ὁ βίος καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν Ἀθήναις 1933, σελ. 41.

2. Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Παπουτσοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 77.

3. Ἀρχιμ. Θεοφ. Σπυροπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 43.



#### 4. Πρακτική εφαρμογή.

Τὸ ἄστρον τῆς Βηθλεὲμ θὰ ὀδηγῇ πάντοτε τὰ βήματά μας, ἐὰν ἔχωμεν τὴν ζῶσαν πίστιν τῶν Μάγων. Ὅταν φέρωμεν εὐλαβῶς τὰ βήματά μας εἰς τὴν φάτνην Του, τότε ἡ ζωὴ μας θὰ καταλάμπεται ὑπὸ οὐρανίου φωτός καὶ θὰ καταυγάζεται ὑπὸ θείων ἀνταυγειῶν. Πραγματικῶς θὰ περιπατῶμεν ὡς «τέκνα φωτός».

Ἄς ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τοὺς Μάγους εἰς τὴν φωτεινὴν πορείαν των, πιστεύοντες, ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, τοῦ ὁποῦ τοῦ ὄνομα εἶναι «μεγάλης βουλῆς Ἄγγελος, Θεὸς ἰσχυρός, Ἐξουσιαστής, Ἀρχὼν εἰρήνης, Πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Ἡ Θεία Εὐσπαλαγχνία συνέκαμψε τὴν θείαν Δικαιοσύνην καὶ εἰς τὸ οὐράνιον μεῖδιᾶμα τοῦ Βρέφους τῆς Βηθλεὲμ ὁ Παράδεισος ἠνεώχθη. Ἡ θεότης ἀντήλλαξε δακτύλιον μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν τῷ Νηπίῳ ἀντήλλαξε δακτύλιον μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν τῷ Νηπίῳ τῆς φάτνης συνεδέθη τὸ ἄπειρον μετὰ τὸ πεπερασμένον καὶ ὁ σίδηρος ἐπορφυρώθη ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς συγκαταβάσεως θεότητος»<sup>1</sup>.

Καὶ ποῖον θὰ εἶναι τὸ καλύτερον δῶρον, τὸ ὁποῖον θὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν τεχθέντα Σωτῆρα τοῦ κόσμου; Θὰ εἶναι ἡ ἀγάπη μας πρὸς Αὐτόν. Κατ' ἐξοχὴν κατὰ τὰς ἀγίας αὐτὰς ἡμέρας πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου: «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40). Ἄς Τὸν ἀναζητήσωμεν λοιπὸν εἰς τὸ πρόσωπον τῶν πασχόντων ἀδελφῶν Του, διὰ νὰ προσφέρωμεν εἰς Αὐτόν, ὅπως οἱ Μάγοι, τὰ δῶρα τῆς ἀγάπης μας. Ἀσφαλῶς δυνάμεθα νὰ Τὸν εὕρωμεν λ.χ. εἰς τοὺς συνοικισμούς, εἰς τοὺς ὁποίους τὰ... μέγαρά ἔχουν «πισσόχαρτα στὴ στέγη, χῶμα στὸ πάτωμα, κονσερβοκούτι γιὰ γλάστρα στὸ παράθυρο, τὸ ἐξώφυλλο τοῦ περιοδικοῦ ταμπλὼ στὸν τοῖχο»<sup>2</sup>. «Ἄν μᾶς ἔδειχναν ὠρισμένην τρώγλην καὶ μᾶς ἔλεγαν, ὅτι ἐκεῖ μέσα εἶναι ὁ Χριστός,

1. Κωνστ. Καλλινίκου, Πρακτικαὶ Ὁμιλίαι εἰς τὰ Κυριακὰ Εὐαγγέλια, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1916, σελ. 143.

2. Ἀρχιμ. Χρ. Παπουτσοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 113.

οἱ Χριστιανοὶ ποῦ Τὸν πιστεύουν καὶ Τὸν λατρεύουν καὶ Τὸν ἀγαποῦν, τί θὰ ἔκαμναν; Χωρὶς ἄλλο, ὅλοι αἱ χριστιανικαὶ οἰκογένειαι θὰ τὸ ἐθεωροῦσαν ἰδιαιτέραν τιμὴν καὶ εὐλογίαν νὰ παρουν στὸ σπῖτι των τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, νὰ φιλοξενήσουν τὸν θεῖον Λυτρωτὴν, νὰ Τοῦ προσφέρουν μαζὶ μὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν λατρείαν των ὅ,τι ἔχουν καὶ δὲν ἔχουν, νὰ παραχωρήσουν αὐτοὶ τὴν κατοικίαν των, διὰ νὰ μείνῃ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ σπῖτι των, καὶ αὐτοὶ νὰ μείνουν εἰς τὴν ἰδικήν Του παράγκαν. Τί θὰ ἐστοίχιζεν ἄλλως τε εἰς κάθε χριστιανικὴν οἰκογένειαν, μέσα εἰς τὰ τόσα ἔξοδα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν διὰ τὸ καλύτερον φαγητόν, διὰ τὰ καινούργια ἐνδύματα, διὰ τὰ δῶρα πρὸς συγγενεῖς καὶ φίλους..., τί θὰ ἐστοίχιζε νὰ ἐψώνιζαν κάτι καὶ διὰ τὸν Χριστόν, νὰ Τοῦ προσφέρουν ἓνα ἐνδυμα ζεστό, φιλοξενίαν καὶ περιποίησιν πρόθυμον;»<sup>1</sup>. (Ἐν τῇ συναφείᾳ ταύτῃ θὰ δοθοῦν καὶ ὁδηγίαι διὰ τὴν ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς φιλανθρωπικὴν ἐξόρμησιν τῶν μαθητῶν τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου).

#### **Μορφή διδασκαλίας.**

Τὸ μάθημα θὰ διδαχθῇ μὲ τὴν διαλογικὴν μορφήν διδασκαλίας.

#### **Ἐποπτικὰ μέσα.**

Ἐν τῷ Ἐνοριακῷ Κέντρῳ εἰς εἰδικὴν ἐορτὴν θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῇ οἰαδήποτε μορφή τῆς Τέχνης, ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ νόημα τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

<sup>1</sup> Αὐτόθι, σελ. 114.